

W pracy pedagoga narzędzia odgrywają rolę równie istotną, jak podręczniki w pracy nauczyciela. Choć oba zawody funkcjonują w podobnej przestrzeni jednostki oświatowej i realizują wspólny cel, jakim jest wspieranie rozwoju ucznia, to jednak różnią się one charakterem działań oraz środkami, po które sięgają. Zadania pedagoga polegają zwłaszcza na diagnozowaniu sytuacji wychowawczej dzieci, udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz koordynowaniu pomocy specjalistycznej.

Nauczyciel najczęściej pracuje na podstawie programu nauczania. Podręcznik, który porządkuje treści i wyznacza tok lekcji, stanowi podstawowe źródło wiedzy. Pedagog natomiast działa w obszarze relacji, diagnozy i wsparcia, dlatego jego warsztat pracy tworzą różnorodne narzędzia pedagogiczne, diagnostyczne i wychowawcze.

Porównując te dwie role, można powiedzieć, że podręcznik dla nauczyciela jest mapą prowadzącą ucznia przez określony materiał dydaktyczny, natomiast narzędzia pedagoga są kompasem pomagającym odnaleźć się w złożonym świecie emocji, trudności i potrzeb podopiecznego. Pedagog nie przekazuje gotowych treści, lecz analizuje sytuacje, rozpoznaje problemy i dobiera adekwatne formy pomocy. Zadania pedagoga są ściśle powiązane z wykorzystywanymi narzędziami. Obejmują one diagnozowanie sytuacji wychowawczej dzieci, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prowadzenie działań profilaktycznych, wspieranie rodziców oraz koordynowanie pomocy specjalistycznej. Dzięki odpowiednio dobranym narzędziom pedagog może skutecznie rozpoznawać potrzeby pacjentów, planować działania wspierające i monitorować ich efekty. To właśnie narzędzia czynią jego pracę świadomą, systematyczną i dostosowaną do indywidualnych wyzwań, z jakimi mierzą się obecnie dzieci i młodzież.

Narzędzia diagnostyczne wykorzystywane w pracy pedagoga

Oto przykłady narzędzi, które pedagog może wykorzystać podczas swojej pracy:

Nazwa narzędzia	Obszar diagnozy	Opis
<p>Arkusze diagnostyczne Achenbacha</p>	<p>Zaburzenia eksternalizacyjne i internalizacyjne</p>	<p>Narzędzia diagnostyczne opracowane przez Thomasa M. Achenbacha – CBCL (Child Behavior Checklist), TRF (Teacher’s Report Form) oraz YSR (Youth Self-Report) – tworzą spójny system służący do oceny funkcjonowania emocjonalnego i behawioralnego dzieci oraz młodzieży. Ich głównym celem jest zebranie informacji o trudnościach występujących w codziennym życiu dziecka, widzianych z perspektywy różnych osób znaczących oraz samego badanego. CBCL jest kwestionariuszem wypełnianym przez rodziców lub opiekunów i pozwala uchwycić zachowania dziecka obserwowane w środowisku domowym. TRF przeznaczony jest dla pedagogów i dostarcza danych dotyczących funkcjonowania dziecka, zwłaszcza w kontekście relacji rówieśniczych, wymagań edukacyjnych i zachowania w grupie. Z kolei YSR jest narzędziem samoopisowym, w którym dziecko lub nastolatek sami oceniają swoje emocje, myśli i zachowania. Zestawienie informacji z trzech źródeł umożliwia wielostronny, bardziej obiektywny obraz trudności i zasobów badanego. Kwestionariusze Achenbacha koncentrują się na konkretnych, obserwowalnych zachowaniach, które utrzymują się przez dłuższy czas i występują w naturalnych środowiskach funkcjonowania dziecka. Narzędzia te pozwalają na identyfikację zarówno problemów emocjonalnych, jak i zachowań zakłócających funkcjonowanie społeczne. Wyniki porządkowane są w skale i syndromy, które grupują objawy w</p>

		szersze obszary trudności, umożliwiając ich interpretację w odniesieniu do norm rozwojowych
Skala ryzyka dysleksji	Trudności w nauce czytania i pisania	<p>To narzędzie przesiewowe służące do wczesnego rozpoznawania symptomów mogących wskazywać na ryzyko dysleksji rozwojowej, czyli specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu. Skala umożliwi wstępną ocenę, która powinna być potwierdzona pogłębioną diagnozą specjalistyczną. SRD przeznaczona jest głównie dla dzieci 6–7-letnich (oddział przedszkolny), ale może być również stosowana w klasie I szkoły podstawowej. Kwestionariusz wypełniają nauczyciel dobrze znający dziecko i/lub rodzice. Zaleca się dwukrotne przeprowadzenie oceny: po kilku miesiącach nauki w klasie I (w celu zaplanowania działań wspierających) oraz pod koniec roku szkolnego, aby sprawdzić skuteczność podjętych oddziaływań. Brak poprawy jest wskazaniem do skierowania dziecka do poradni psychologiczno-pedagogicznej. Warunkiem rozpoznania ryzyka dysleksji jest wykluczenie innych przyczyn trudności, takich jak niepełnosprawność intelektualna, zaniedbania środowiskowe czy zaburzenia słuchu i wzroku. Bez uwzględnienia tych czynników wyniki mogą jedynie sygnalizować ogólne trudności szkolne. Kwestionariusz SRD składa się z 21 stwierdzeń ocenianych w 4-stopniowej skali częstotliwości występowania danego zachowania. Suma punktów porównywana jest z normami, co pozwala określić poziom ryzyka dysleksji. Oprócz wyniku ogólnego możliwa jest także analiza szczegółowa, obejmująca m.in. motorykę, funkcje wzrokowe, językowe oraz uwagę. Ma to znaczenie, ponieważ nawet przy prawidłowym wyniku ogólnym mogą występować istotne deficyty w wybranych obszarach rozwoju. Inne narzędzia z tego obszaru diagnostycznego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Test głośnego czytania dla klas I–VII Jana Konopnickiego, • seria testów do czytania i pisania dla klasy I–III Teresy Straburzyńskiej i Teresy Śliwińskiej, • pomoce do badań pedagogicznych uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych i ponadpodstawowych ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu Janiny Mickiewicz, • wybór tekstów do pisania ze słuchu dla klas IV–VIII szkoły podstawowej Marii Sobolewskiej, • Test czytania głośnego Marii Sobolewskiej i Andrzeja Matuszewskiego, • badanie tempa i techniki czytania w ujęciu Bronisława Ročławskiego, • Test pomiaru szybkości czytania głośnego Władysława Puśleckiego
Skala umiejętności	Kompetencje matematyczne –	Jest narzędziem diagnostycznym służącym do wstępnej oceny poziomu rozwoju kompetencji matematycznych u dzieci w

---

**Aby czytać dalej, potrzebujesz pełnego dostępu.
Przeglądaj wszystkie materiały w ramach abonamentu lub
prenumeraty.**

Korzyści:

- nielimitowany dostęp do treści,
- aktualizacje materiałów w niezbędnikach, nawet do 2 razy w tygodniu,
- e-czasopisma w nowej, wygodnej formie,
- dodatkowe materiały i wzory dokumentów do pobrania,
- dostęp do porad cenionych ekspertów i praktyków,
- zniżki na kolejne produkty, szkolenia i webinary
i znacznie więcej...

**Zamów na: www.oficynamm.pl
lub skontaktuj się z nami: 61 653 64 30, bok@oficynamm.pl**